

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Lublin, dnia 21 czerwca 2021 r.

Poz. 2655

Wojewoda Lubelski

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR PN-II.4131.1.3.2021 WOJEWODY LUBELSKIEGO

z dnia 18 czerwca 2021 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy w mieście Biała Podlaska

Na podstawie art. 6 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2018 r., poz. 1103), po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zarządza się co następuje:

§ 1. Dotychczasowej ulicy Antoniego Czecha w mieście Biała Podlaska nadaje się nazwę ulica gen. Stanisława Maczka.

§ 2. Zarządzenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Stosownie do art. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki - nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować (ust. 1).

Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989 (ust. 2).

Za jednostki organizacyjne uważa się w szczególności szkoły i ich zespoły, przedszkola, szpitale, placówki opiekuńczo-wychowawcze, instytucje kultury oraz instytucje społeczne (ust. 3).

Jak stanowi art. 6 ust. 1 ww. ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego albo związku, o którym mowa w art. 4, zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

W przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1 (ust. 2).

Wydanie zarządzenia zastępczego, o którym mowa w ust. 2, wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Przepis art. 2 ust. 3 stosuje się odpowiednio (ust. 3).

Opinia, o której mowa, jest przedstawiana w terminie miesiąca, a w sprawie szczególnie skomplikowanej – nie później niż w terminie 2 miesięcy, od dnia doręczenia żądania wojewody. Oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na stwierdzenie nieważności aktu (art. 2 ust. 3 ustawy).

W niniejszej sprawie Rada Miasta Biała Podlaska nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Antoniego Czecha.

Pismem z dnia 12 października 2017 r. znak: PN-II.40.39.2017 organ nadzoru wystąpił do Dyrektora Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie o opinię dotyczącą nazwy ulicy Antoniego Czecha w Białej Podlaskiej. Odpowiedź na powyższe wystąpienie została doręczona organowi nadzoru w dniu 30 kwietnia 2021 r.

Zgodnie z treścią opinii z dnia 22 kwietnia 2021 r., znak: BUWIII-940-72(20)/20: „Przeprowadzona przez Instytut Pamięci Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu analiza historyczna prowadzi do wniosku, iż wskazana nazwa symbolizuje komunizm w rozumieniu art. 1 ustawy (...).

Antoni Czech - syn Mikołaja, urodził 1 października 1896 r. we wsi Kidów (obecnie gm. Pilica). Ukończył kilka klas szkoły powszechnej. Przed wybuchem I wojny światowej w poszukiwaniu pracy wyjechał do Rosji, gdzie zetknął się z ruchem robotniczym. Po zakończeniu działań wojennych powrócił do odrodzonej Polski i podjął pracę w kopalni „Milowice” w Sosnowcu. W 1921 r. wstąpił do miejscowej komórki Komunistycznej Partii Robotniczej Polski (KPRP), z jej polecenia działał w Związku Zawodowym Górników. Rok później został członkiem Komitetu Dzielnicowego KPRP w Milowicach (obecnie dzielnica Sosnowca). Aresztowany w sierpniu 1924 r. został skazany na 3 lata więzienia. Po odbyciu wyroku, w 1928 r. został członkiem Komitetu Okręgowego Komunistycznej Partii Polski (KOKPP) Zagłębia Dąbrowskiego oraz KD KPP w Sosnowcu. Ponownie aresztowany 24 stycznia 1928 r. podczas zebrania komitetu dzielnicowego, został uniewinniony.

W 1930 r. był jednym z organizatorów kampanii wyborczej KPP do Sejmu. W 1932 r. podjął pracę w czytelnicy „Wiedza” w Sosnowcu. Kolejny raz aresztowany 17 lipca pod zarzutem działalności komunistycznej, skazany na 4 lata więzienia i ponownie uniewinniony od zarzucanych czynów.

Komunistyczna Robotnicza Partia Polski (od 1925 r. Komunistyczna Partia Polski) utworzona w grudniu 1918 r. od samego początku swego istnienia negatywnie ustosunkowała się do niepodległości Polski i nie akceptowała tworzących się instytucji państwowych oraz armii. Podczas pierwszego spotkania organizacyjnego (16 grudnia 1918 r.), na którym wyłoniono pierwszy Komitet Centralny, wskazano główny cel działania partii: Na polu politycznym: a/ Zdobycie drogą rewolucji Polskiej Republiki Rad Delegatów Miast i Wsi. b/ zniesienie stałej armii a zorganizowanie armii czerwonej, przystosowanej do potrzeb rewolucji proletariackiej.

W czasie wojny polsko-bolszewickiej KPRP dopuściła się jawnie zdrady stanu, tworząc na terenach polskich tymczasowo zajętych przez Armię Czerwoną - Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski (TKRP), mający swoją siedzibę w Białymstoku do 22 sierpnia 1920 r. W „Manifestie do polskiego ludu robotczego miast i wsi” z 30 lipca 1920 r. TKRP zapowiedział utworzenie Polskiej Socjalistycznej Republiki Rad, natomiast 14 sierpnia wydał rozkaz o utworzeniu Polskiej Armii Czerwonej. Sukces Polski w bitwie warszawskiej i późniejsze wyparcie Armii Czerwonej, połączone zawarciem traktatu ryskiego w 1921 r. oraz ostateczne ukształtowanie granic II Rzeczypospolitej, zniweczył plany KPRP związane z rychłą rewolucją proletariacką, ale bynajmniej nie wpłynęło na stosunek do Państwa Polskiego, który najlepiej charakteryzuje wypowiedź członka Biura Politycznego KPRP Franciszka Grzelszczaka-Grzegorzewskiego: takie wyrazy, jak Polska albo sprawy polskie

były dla nas niemożliwe do przelknięcia, były niemal płachtą czerwoną na byka (H. Cimek, *Komuniści Polska Stalin 1918-1939*, 1990, s. 37)

Wstąpienie KPRP do Międzynarodówki Komunistycznej (Komintern) uczyniło ją narzędziem imperialnej polityki Rosji Sowieckiej w Polsce. W dokumencie analitycznym z 1925 r. przygotowanym przez Wydział Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zatytułowanym „Ruch komunistyczny w Polsce” można przeczytać, iż: [...] zależność K.P.P od Międzynarodówki Komunistycznej i jej Egzekutywy jest całkowita, w rzeczywistości K.P.P. nie ma prawa przeprowadzania jakiegokolwiek samodzielnej polityki i jest jedynie ślepym wykonawcą planów i zamierzeń Kominternu. Powyższe stwierdzenie znajduje uzasadnienie chociażby w tym, że wszystkie zjazdy KPP. poza pierwszym założycielskim w 1918 r, odbyły się na terytorium Rosji Sowieckiej a działacze KPP byli szkoleni w zakresie działań wywrotowych w Polsce przez sowieckich instruktorów. KPP opowiadała się także za okrojeniem terytorium II RP, co wyrażono w projekcie programu KPP z 1932 r., gdzie komuniści opowiadają się za prawem każdego narodu, ujarzmionego przez imperializm polski, do samookreślenia, tj. aż do oderwania się od państwa polskiego. Postulat ten miał dotyczyć ziem wschodnich, zamieszkałych przez „uciskaną” ludność białoruską, ukraińską, litewską; Górnego Śląska; Wolnego Miasta Gdańska; terytorium Polski na Pomorzu.

Po wybuchu II wojny światowej przebywał na terenie Sosnowca, gdzie w październiku 1939 r. uczestniczył w pracach przygotowawczych do powołania organizacji „Współpraca z ZSRR”, a pod koniec 1940 r. w utworzeniu organizacji-filii Stowarzyszenia Przyjaciół ZSRR. Został wybrany do Komitetu Okręgowego Stowarzyszenia na terenie Zagłębia Dąbrowskiego. Po powołaniu przez Sowietów - Polskiej Partii Robotniczej (PPR) został sekretarzem Komitetu Dzielnicowego PPR Stary Sosnowiec i członkiem KO PPR Zagłębia Dąbrowskiego.

Zagrożony dekonspiracją przez Niemców przyjął pseudonim Wiktor i kontynuował działalność w roli sekretarza PPR na terenie okręgu miechowsko-pińczowskiego i członek KO PPR w Krakowie. W drugiej połowie 1943 r. został wybrany sekretarzem KO PPR w Rzeszowie. Zginął w nie wyjaśnionych okolicznościach na przełomie 1943-1944 r. w powiecie łańcuckim. (...)

Antoni Czech w pełni świadomie zaangażował się w wieloletnią działalność w ruchu komunistycznym poprzez przynależność w pierw do nielegalnej w II RP Komunistycznej Partii Polski a w czasie II wojny światowej aktywnie działał w szeregach Polskiej Partii Robotniczej. Na podstawie ustalonych faktów nie ulega wątpliwości, że Antoni Czech działając w powyższych organizacjach utożsamiał się z głoszonymi przez nie hasłami rewolucji komunistycznej, której wzorcem miała być rewolucja bolszewicka w Rosji.”

Organ nadzoru w pełni podziela i przyjmuje wnioski zawarte w przedstawionej powyżej opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy ulicy Antoniego Czecha w Białej Podlaskiej z art. 1 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki.

Powyższa opinia Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, została sporządzona przez podmiot legitymujący się odpowiednimi uprawnieniami oraz wiedzą fachową, ponadto jest logiczna i przekonująca.

Należy jednocześnie wskazać, że mając na uwadze orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach dotyczących aktów nadzoru wydanych na podstawie przepisów ustawy dekomunizacyjnej - organ nadzoru pismem z dnia 27 maja 2021 r. (znak: PN-II.4131.1.3.2021) wystąpił do Prezydenta Miasta Biała Podlaska oraz do Przewodniczącego Rady Miasta Biała Podlaska o zajęcie stanowiska w sprawie niezgodności nazwy ulicy Antoniego Czecha w Białej Podlaskiej z art. 1 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, oraz o przekazanie informacji o ewentualnym podjęciu stosownych działań w tej sprawie.

W odpowiedzi, Zastępca Prezydenta Miasta Biała Podlaska pismem z dnia 8 czerwca 2021r. (znak: GN.6625.1.2021.MKU3) poinformował, że *Urząd Miasta Biała Podlaska nie będzie podejmować działań w kierunku zmiany nazwy ulicy.*

Natomiast Przewodniczący Rady Miasta Biała Podlaska nie skorzystał z możliwości zajęcia stanowiska w przedmiotowej sprawie.

Jednocześnie należy zauważyć, że władze Miasta Biała Podlaska nie wnosiły jakichkolwiek uwag lub zastrzeżeń co do przedłożonej im pismem z dnia 27 maja 2021 r. opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa.

W szczególności, z wyjaśnień Zastępcy Prezydenta Miasta Biała Podlaska złożonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby nazwa ta postrzegana była przez lokalne władze, jak i społeczność Miasta Biała Podlaska w sposób odmienny niż przedstawiono to w opinii IPN z dnia 22 kwietnia 2021 r., znak: BUWIII-940-72(20)/20. Władze Miasta Biała Podlaska nie przedstawiły również jakichkolwiek argumentów wskazujących, że postać Antoniego Czecha współcześnie nie jest rozpoznawalna w kręgach społecznych w charakterze znaku, idei lub praktyki komunizmu.

Z uwagi na powyższe, na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy, organ nadzoru uznał za zasadne wydanie zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy ulicy Antoniego Czecha w Białej Podlaskiej.

Jednocześnie należy zauważyć, iż zasadne jest uhonorowanie gen. Stanisława Maczka poprzez nadanie dotychczasowej ulicy Antoniego Czecha w Białej Podlaskiej nazwy ulica gen. Stanisława Maczka.

Stanisław Maczek to polski polityk, wybitny dowódca wojskowy w okresie II wojny światowej, generał dywizji Wojska Polskiego, uznawany za polskiego prekursora broni pancernej, kawaler Orderu Orła Białego, kawaler Orderu Virtuti Militari V klasy, odznaczony Krzyżem Walecznych; honorowy obywatel Holandii.

Urodził się 31 marca 1892 r. w Szczercu, koło Lwowa. W czasie I wojny światowej powołany do armii austrowęgierskiej, odznaczony za odwagę na polu bitwy. Po zakończeniu wojny znalazł się w Polsce, gdzie wstąpił do Wojska Polskiego. W 1938 r. został dowódcą eksperymentalnej 10 Brygady Kawalerii Zmotoryzowanej. Po wybuchu II wojny światowej 10 Brygada, jako część armii „Kraków”, wzięła udział w walkach obronnych; zadała Niemcom ciężkie straty w bitwach pod Jordanowem, Wiśniczem, Łańcutem i Rzeszowem. Walczyła też w obronie Lwowa. Stanisław Maczek wielokrotnie wykazywał się zdolnością szybkiej i skutecznej reakcji na działania nieprzyjaciela. Jego jednostka jako jedyna przetrwała w całości wyniszczające bitwy. Przez Węgry przedostał się do Paryża, gdzie 22 października 1939 r. zameldował się u gen. Władysława Sikorskiego. Reaktywował brygadę w formie lekkiej dywizji zmechanizowanej. W listopadzie awansowany na generała brygady. Ostatecznie uformowaną 10 Brygadę Kawalerii Pancerniej skierowano do Szampanii, gdzie osłaniała odwrót francuskich wojsk. W 1942 r. gen. Maczek stanął na czele 1 Dywizji Pancerniej, która na początku sierpnia 1944 r. wylądowała w Normandii. W składzie 2 Korpusu Kanadyjskiego, generał dowodził swoją dywizją w bitwie pod Falaise. Jego podkomendni wzięli około 5000 jeńców i zniszczyli 55 czołgów, 44 działa przeciwpancerne oraz 38 samolotów pancernych. W dniu 8 kwietnia 1945 roku oddziały gen. Maczka weszły na terytorium Niemiec. Szturm na Wilhelmshaven powstrzymało jednak zawieszenie broni. Generał brał udział w podpisaniu kapitulacji wojsk niemieckich. Po wojnie został dowódcą I Korpusu Polskiego, a Władysław Raczkiewicz awansował go na generała dywizji. Generał Maczek nie wrócił jednak do kraju – we wrześniu 1946 r. Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej pozbawił go obywatelstwa polskiego. W dniu 11 listopada 1990 r. aktu mianowania gen. Maczka na stopień Generała Broni dokonał Ryszard Kaczorowski - ostatni Prezydent RP na Obczyźnie. Generał Stanisław Maczek zmarł w Edynburgu 11 grudnia 1994 r.

Biorąc pod uwagę powyższe, wydanie zarządzenia zastępczego w sprawie nadania nazwy ulicy gen. Stanisława Maczka w mieście Biała Podlaska, jest uzasadnione.

Na niniejsze zarządzenie zastępcze przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie, złożona za moim pośrednictwem, w terminie 30 dni od daty jego doręczenia.

WOJEWODA LUBELSKI

Lech Sprawka

Otrzymuje:

- Rada Miasta Biała Podlaska
- Prezydent Miasta Biała Podlaska

Do wiadomości:

- Instytut Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Oddział w Lublinie